

Yttrande SOU 2016:72 Entreprenörskap i det tjugoförsta århundrandet

(dnr LTU-2907-2016)

(dnr Näringsdepartementet N2016/06470/FF)

Regeringen beslutade den 5 februari 2015 att tillsätta en utredning om innovations- och entreprenörskapsklimatet i Sverige (Dir. 2015:10) med Pontus Braunerhjelm som särskild utredare.

Betänkandet SOU 2016:72 Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet överlämnades den 15 oktober 2016 till Näringsminister Mikael Damberg.

Betänkandet inleds med en bred djupgående historisk tillbakablick och analys av innovations- och entreprenörskapsteori, definitioner och reflektioner. Därefter presenteras analys och förslag inom följande områden:

1. Ramvillkor
2. Företagsrekonstruktion
3. Samhällsutmaningar
4. Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation
5. Entreprenörskap och företagsfrämjande

Luleå tekniska universitet (LTU) har fått möjlighet att yttra sig kring detta betänkande i remiss N2016/06470/FF, därav detta yttrande.

Övergripande kommentarer och synpunkter

LTU anser att utredningen berör viktiga frågor och områden inom samhällsutmaningar, företagsrekonstruktion, innovation och entreprenörskap. Betänkandet innehåller dock många disparata utredningsområden och förslagen varierar i både omfattning och detaljgrad vilket gör det svårt att göra en helhetsbedömning av samtliga förslag.

Många av förslagen bygger på en relativt grund och rudimentär analys särskilt i kapitel 5 Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation. Förslagen tenderar därför att bli otydliga och vaga varför ytterligare analys behövs för att öka detaljgraden i förslagen.

Nedan följer kommentarer i detalj på förslagen i kapitel 5 och 6. LTU lämnar inga synpunkter på kapitel 2 ramvillkor, kapitel 3 företagsrekonstruktion eller kapitel 4 samhällsutmaningar.

Kommentarer avsnitt 5 - Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation

Förslag 5.6.1 Öka konkurrensutsättningen av universitets och högskoleforskning.

Kommentarer LTU:

LTU avvisar bestämt förslaget om att öka den konkurrensutsatta delen av högskolornas basanslag till 50 % samt till detta föga en kollegial granskning av panel var 5-8 år.

Analysen till underlaget är grund och rudimentär. Den ger inte heller tydliga förslag och skäl till dessa förslag. Resonemanget kring kvalitetsaspekten är inte övertygande och det saknas belägg för att en ökad konkurrensutsättning skulle kunna ge de effekter som eftersträvas.

I den senaste forskningspolitiska propositionen framförs dessutom ett förslag kring att utreda resursfördelningssystemet för framtiden. LTU anser att eventuella förändringar som rör konkurrensutsättning av medel och utvärdering bör hänvisas till den kommande utredningen.

Förslag 5.6.2 Ställ krav på ledarskapet inom akademien

Kommentarer LTU:

LTU avvisar förslaget eftersom universitet anser att det redan i dag finns tillräckliga möjligheter inom existerande lagstiftning att genomföra vissa av de förändringar som betänkandet föreslår. Detaljstyrning inom detta område bör i möjligaste mån undvikas.

Förslaget bortser också från de huvudsakliga uppgifterna som ett lärosäte har, d.v.s. grundutbildning och forskning och fokuserar i hög grad på styrning av innovationssystem och entreprenöriella aktiviteter. Det gör att förslaget är onyanserat och analysen alltför grund för att ett ställningstagande ska kunna göras.

Förslag 5.6.3 Konsolidera forskningsfinansieringen

Utredaren vill att en konsolidering av antalet forskningsfinansiärer ska övervägas och att införa färre, men större, forskningsprogram som möjliggör mer omfattande finansiering till prioriterade projekt.

Kommentarer LTU:

LTU ser positivt på förslaget till att se över en konsolidering av forskningsfinansieringen men det bör utredas i mer detalj innan slutlig ställningstagande kan göras.

Förslag 5.6.4 Stöd rekryteringen av internationellt ledande forskare

Utredaren vill säkerställa en fortsatt finansiering för rekrytering av internationellt ledande forskare till lärosäten genom Vetenskapsrådet

Kommentarer LTU:

LTU ställer sig tveksamma till öronmärkta medel för detta syfte. Förslaget bygger på en redan existerande satsning som Vetenskapsrådet utlyser, en satsning som inte har utvärderats. Av den anledningen finner LTU att det är omöjligt att ha en uppfattning om satsningens eventuella fortsättning.

Förslag 5.7.2 Förstärk insatserna för digital kompetensutveckling

Staten bör ytterligare förstärka insatserna för ökad kompetens inom matematik och digitalisering bland unga svenskar genom professionalisering av utbildningen, ökade satsningar i läroplanen och samarbeten med relevanta partners. Näringslivets engagemang i utbildningsinsatser inom t.ex. matematik och programmering bör uppmuntras

Kommentarer LTU:

LTU anser det positivt med en allmän förstärkning av utbildningsinsatser men är tveksamma till detaljstyrning till vissa områden.

Förslag 5.7.3 Ge svenska universitet och högskolor ett uppdrag om vidareutbildning och löpande kompetensutveckling för högutbildade

Svenska universitet och högskolor bör ges ett uppdrag om vidareutbildning och löpande kompetensutveckling för högutbildade. Utvidga uppdraget till svenska universitet och högskolor till att omfatta en kontinuerlig vidareutbildning av högskoleutbildade.

Kommentarer LTU:

LTU ser positivt på förslaget om vidareutbildning men anser att formerna inte ska detaljstyras utan vara upp till varje lärosäte. Behovet av det livslånga lärandet är viktigt och universitet och högskolor har en viktig roll att fylla inom ramen för detta.

Förslag 5.8.1 Bredda samverkan kring samhällsutmaningar.

Rikta de strategiska forsknings- och innovationssatsningarna mot de samhällsutmaningar som identifierats. Säkerställ en bred samverkan mellan olika aktörer och sektorer genom löpande utvärderingar och uppföljningsbara kriterier.

Kommentarer LTU:

LTU anser att det är viktigt att lösa de samhällsutmaningar vi står inför. LTU anser också att samverkan mellan universitet och omgivande samhälle är ett viktigt verktyg och en förutsättning för att lösningar på utmaningarna ska utvecklas.

LTU anser att satsningar på strategiska innovationsområden och UDI är viktiga satsningar för att lösa samhällsutmaningar. LTU anser också att det finns goda förutsättningar att hitta samverkan mellan olika parter i de samverkansprogram som regeringen nyligen introducerade, det är dock mycket viktigt att alla lärosäten är representerade i dessa program eftersom det annars riskerar att bli en uppdelning i de som ingår och de som inte ingår.

Förslag 5.8.2 Låt universiteten besluta om lärarundantaget.

Behåll lärarundantaget som generell princip men ge möjlighet för högskolor och universitet att själva besluta om sin policy vad gäller intellektuella äganderättigheter. Etablera funktioner för kunskapsutbyte nationellt och internationellt. Fördela medel till innovationskontoren baserat på prestanda och ge uppdrag till innovationskontoren att definiera och samla in relevanta data. För att kunna få en uppfattning om hur väl innovationskontoren lyckas är kostnadseffektiv insamling av relevanta data nödvändig. Dessa bör definieras och uppenbara kandidater är patent, företagsetableringar, licensinkomster, licenser, m.fl. samt hur dessa kan relateras till kostnaderna. På det viset kan en nationell databas skapas.

Kommentarer LTU:

LTU stöder förslaget om att lärosätena själva ska besluta om riktlinjer kring lärarundantaget. LTU stöder också förslaget att ge uppdrag till universiteten via innovationskontoren att samla in relevant data även om definitionen av dessa är oklart i betänkandet och bör ytterligare analyseras innan uppdrag ges.

Förslag 5.8.3 Skapa förutsättningar för sekretesshantering.

Regeringen bör ta initiativ till en översyn av sekretesslagen, så att forskningsresultat och idéer som kommer in till lärosätenas enheter för rådgivning och initial analys/bedömning, och som kan vara föremål för immaterialrättsligt skydd, får ett sekretesskydd. Dessutom bör anställd som planerar att söka immaterialrättsligt skydd, eller kommersialisera redan immaterialrättsligt skyddade idéer, ha en anmälningsplikt till lämplig enhet på lärosätet.

Kommentarer LTU:

LTU ser positivt på en översyn av sekretesslagstiftningen men avvisar däremot ett lagförslag om anmälningsplikt. Varje lärosäte kan själva besluta om anmälningsplikt om detta anses vara strategiskt viktigt för lärosätet.

Förslag 5.8.4 Öka rörligheten mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor genom ändrade meriteringsgrunder.

Förändra bedömningsgrunderna i högskoleförordningen så att relevant erfarenhet inom forskning och innovation i andra sektorer tillmäts större betydelse vid lönesättning och vid tjänstetillsättningar av professorer och lektorer inom lärosätena.

Kommentarer LTU:

LTU avvisar förslaget och anser inte att lärosätet ska detaljstyras på detta sätt. Högskoleförordningen bör inte användas för vägledning av lönesättning som föreslås. Lärosätena har frihet att själva utforma detta och denna frihet bör inte begränsas.

Förslag 5.8.5 Skapa incitament för campus-baserade "kluster".

Fördela en andel av basmedlen på basis av tydliga samverkanskriterier för att stimulera högskolor och universitet att aktivt involvera entreprenörer, företag och offentliga aktörer i olika former av samarbeten.

Innovationskontoren har en nyckelroll i universitetens innovationsansträngningar och deras mandat behöver tydliggöras.

Kommentarer LTU:

LTU avvisar förslaget eftersom detaljstyrningen inte bör utökas i detta syfte. LTU instämmer dock med att innovationskontoren har en viktig roll att spela i universitetens innovationssystem men anser inte att deras mandat ytterligare bör tydliggöras.

Förslag 5.8.6 Öppna lärosätenas innovationsrådgivning i tidiga skeden för flera.

Möjligheterna att öppna upp de akademiska innovationsstödande systemen för fristående entreprenörer med kvalificerade idéer behöver ses över. En utredning av konsekvenserna av nuvarande regelverk behöver genomföras. Det bör också övervägas i vilken utsträckning de akademiska systemen kan behöva kompletterande resurser för att klara en sådan utökad uppgift. Innovationskontoren kan vara ett stöd i arbetet.

Kommentarer LTU:

LTU stöder med viss tvekan förslaget om att öppna upp innovationskontoren gentemot externa uppfinnare. LTU anser dock inte att det är fastlagt att universitetet som myndighet kan åta sig detta ansvar. Dessutom anser LTU att det finns svårigheter om tilldelade medel till innovationskontoret tillfaller individer som inte är en del av lärosätet. LTU anser också att det finns andra aktörer som skulle kunna fylla samma roll och som inte är en del av lärosätet.

Förslag 5.8.7 Erbjud operativt stöd för användning av fysisk infrastruktur.

Ge Vinnova och RISE i uppdrag att se över behovet av information/kommunikation, samt eventuellt behov av operativt stöd, till entreprenörer, unga och små företag i samband med utnyttjandet av nya och/eller större test- och demonstrationsanläggningar.

Kommentarer LTU:

LTU stöder förslaget om att tillgängliggöra forskningsinfrastruktur men vill också påpeka att svårigheterna med drift och finansiering av etablering av dessa är en stor utmaning för universitetet varför fokus även bör ligga på detta.

Övriga förslag

Förslag 5.9.2 Stöd små och medelstora företag i intrångsprocesser avseende immateriella rättigheter.

Förslag 5.9.3 Underlätta kompetensinvandring.

Kommentarer LTU:

LTU har inga synpunkter på förslagen

Kommentarer på avsnitt 6 – Entreprenörskap och företagsfrämjande

Förslag 6.8.1 Ge tydligt samordningsansvar till Näringsdepartementet för främjandeinsatser.

- Tydliggör nationella prioriteringar och tilldela Näringsdepartementet det övergripande ansvaret för samtliga främjandeinsatser.
- Förutsättningarna för regionalt genomförande av nationella uppdrag måste tydliggöras
- Delegation av nationella program bör dels åtföljas av konsekvensanalyser som tar hänsyn till regionala förutsättningar och olikheter, dels säkerställa att Sveriges regioner utifrån sina olika förutsättningar har kompetens och finansiella medel för ett genomförande.

Kommentarer LTU:

LTU har inga synpunkter på förslagen

Förslag 6.8.2 Utveckla och renodla förutsättningarna för utvärdering

- Utveckla uppföljningsbara mål. Företagsfrämjande insatser finansierade med offentliga medel ska i så hög grad som möjligt ha tydliga och mätbara mål.
- Utveckla samhällsekonomiska kalkyler för främjandeinsatser. Tillväxtanalys bör ges ett uppdrag att utreda möjligheterna att utveckla samhällsekonomiska kalkyler för främjandeinsatser.
- Förstärk och renodla utredningsrollen för relevant myndighet.
- Konsolidera stöden till färre men mer omfattande program och insatser.

Kommentarer LTU:

LTU har inga synpunkter på förslagen

Förslag 6.8.3 Utveckla verksamt.se.

Ge Bolagsverket och Tillväxtverket ett uppdrag och förstärkta resurser för att utveckla en mer heltäckande digital plattform för främjarsystemet baserat på verksamt.se, med ambition att dels bredda information till att omfatta fler aktörer.

Kommentarer LTU:

LTU har inga synpunkter på förslaget

Förslag 6.8.4 Öka användningen av offentlig upphandling för att lösa samhällsutmaningar och stimulera innovation.

- Öka andelen av reguljär upphandling inom stat, kommuner och landsting som beskrivs i funktionstermer.
- Introducera ett efterfrågedrivet upphandlingsprogram som bidrar till kommersialisering av ny kunskap.
- Låt Upphandlingsmyndigheten ha en stödfunktion gentemot andra myndigheter och upphandlare. Ge fler myndigheter ett uttalat uppdrag avseende innovationsdrivande upphandling via regeringsbrev.
- Fokusera statens finansieringsinsatser till tidiga skeden. Fortsätt processen med att förstärka de offentliga finansieringsinsatserna i tidiga skeden och undvik branschmässiga eller geografiska begränsningar i finansieringsportföljen.
- Redovisa främjandeinsatserna på ett transparent sätt.

Kommentarer LTU:

LTU avvisar bestämt förslaget som innebär att geografiska begränsningar ska undvikas i tidiga finansieringsinsatser. LTU anser att en geografisk indelning är av yttersta vikt vad gäller spridning av tidigt investeringskapital i hela landet. Detta i sin tur påverkar möjligheterna för forskningsresultat från LTU att hitta kapital som innebär nya företag regional, nationellt och internationellt.